

REFERAT

Møte i Vannområdeutvalget onsdag 16. februar 2011 kl 08–12

Sted: Fylkeshuset, Sarpsborg

Tilstede:

Jan A. Mærli	Aurskog-Høland kommune
Stein E. Lauvås	Marker kommune
Tore Johansen	Aremark kommune
Per Kristian Dahl	Halden kommune
Tyra Høiås	Fylkesmannen i Østfold
Are Hedèn	Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Torhild Kongsness	Østfold fylkeskommune
Helge Kolstad	Østfold fylkeskommune
Geir Solberg	Kystverket
Jens Kr. Waaler	Bondelagene i Akershus og Østfold

Dessuten møtte:

Ole Haabeth	Østfold Fylkeskommune
Trond Løfsgaard	Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Gunnar S. Larsen	Fiskeridirektoratet
Stig Hvoslef	Akershus fylkeskommune
Torunn Skottevik	Akershus fylkeskommune
Stein Nordvi	NVE region øst
Kirsti Edith Ullsfoss	Mattilsynet

Saksliste

- 01/11 Stemmerett i Vannområdeutvalget
- 02/11 Handlingsplan for Vannområde Haldenvassdraget for 2011 – oppfølging
- 03/11 Konsekvensutredning – Landbrukstiltakene i Haldenvassdraget - Vannforskriften
- 04/11 Informasjonsplan 2011
- 05/11 Utvidelse av faggruppe Landbruk og Vassdrag
- 06/11 Forslag til planprogram – Forvaltningsplan Vannregion Glomma 2016 - 2021
- 07/11 Eventuelt

01/11 Stemmerett i Vannområdeutvalget

Vannområde Haldenvassdraget har videreført fra Miljøprosjektarbeidet at det er kommunene ved ordførerne som har stemmerett dersom det kommer saker som krever avstemning. De andre i Vannområdeutvalget har observatørstatus. Akershus fylkeskommune har fremmet forslag om at også fylkeskommunene nå får stemmerett i Vannområdeutvalget med begrunnelse i at det er Fylkeskommunen som er ansvarlig myndighet i forhold til Vannforskriften. De andre medlemmene av vannområdeutvalget skal fortsatt ha observatørstatus.

Kommunene har en dobbeltrolle i og med at de også er ansvarlig sektormyndighet i tillegg til å påse en helhetlig forvaltning av vassdraget, dette i likhet med Fylkeskommunen. De andre medlemmene av Vannområdeutvalget har et sektoransvar og blir naturlig observatører. Bondelaget har også en observatørplass fordi landbruket er en svært viktig aktør i Haldenvassdraget.

Vannområdeutvalget er en sentral og viktig arena for å diskutere utfordringene i vassdraget og finne fram til en helhetlig forvaltning hvor alle involverte med sektoransvar deltar.

Vedtak:

De politiske representantene i Akershus fylkeskommune og Østfold fylkeskommune skal ha stemmerett i Vannområdeutvalget på lik linje med ordførerne i de 4 kommunene. De andre medlemmene av Vannområdeutvalget har observatørstatus.

**02/11 Handlingsplan for Vannområde Haldenvassdraget for
2011 – Oppfølging etter møte 30.11.2010**

Refererer til siste møtet i Vannområdeutvalget, 30.9.2010, hvor handlingsplanen for 2011 var til behandling. Vannområdeutvalget var enige om hovedtrekkene i Handlingsplanen, og uttrykte bekymring for landbrukstiltakene spesielt øverst i vassdraget. Det ble i tillegg framsatt forslag om ingen jordarbeiding i erosjonsklasse 2 i hele eller deler av vassdraget.

I etterkant av dette møtet den 30.9 ble det noe uro og med bakgrunn i denne dette inviterte Vannområde til møte 6. januar 2011 hvor ulike myndigheter var invitert. Sak: Misnøye med landbrukstiltakene i Haldenvassdraget som en mener ikke vil tilfredsstille kravene i Vannforskriften, spesielt i de øvre delene av vassdraget. - se eget referat.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus var også invitert til dette møtet i vannområdeutvalget for å holde en kort innledning om landbrukstiltakene med spesiell vekt på tiltakene øverst i vassdraget (Aurskog-Høland) ut fra stikkordene:

1. Redegjøre for landbrukstiltakene som Fylkesmannen har lagt inn i Handlingsplanen
2. Forventet reduksjon i fosfortilførsel til vassdraget.
3. Vurdere landbrukstiltakene i Handlingsplanen for 2011 opp mot målene som er vedtatt i Forvaltningsplanen og Vannforskriften.

Presentasjonen ligger som vedlegg til referatet

Ut fra signalene vannområdeutvalget fikk fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus vil de ikke komme med ytterligere tiltak som skal inn i handlingsplanen for Haldenvassdraget for 2011, unntatt å øke tilskuddssatsene i erosjonsklasse 2 for Aurskog-Høland.

De valgte politiske representantene uttrykte i møtet samstemt at de ikke var fornøyd med Fylkesmannens landbrukstiltak og at dette ikke ville tilfredsstille kravet i Vannforskriften. De etterlyste vilje til å igangsette nødvendige tiltak selv om de ville være ubehagelige.

Vannområdeutvalget så det som svært viktig at Vannregionmyndigheten for Glomma deltok på dette møtet og kom med signaler om hvordan de vil følge opp denne uavklarte situasjonen i Haldenvassdraget. Fylkesordfører i Østfold, Ole Haabeth, er vannregionmyndighet for Glommaregionen og det er deres ansvar å følge opp saken når det er uenighet på vannområdenivå. Ole Haabeth er leder for Vannregionutvalget. Haabeth ga sin støtte til Vannområdeutvalget og så sin rolle som vannregionmyndighet å løfte saken videre oppover i systemet.

På møtet i Vannområdeutvalget 30.9.2010 forutså en ikke denne situasjonen som har oppstått i etterkant. Ordførerne har hatt et internt møte og diskutert saken. Vannområdeutvalgets oppgave er blant annet på påse at målene i Forvaltningsplanen nås. Vannområdeutvalget kan imidlertid ikke bestemme hvilke tiltak som den enkelte ansvarlige sektormyndighet skal iverksette.

Ut fra dette ble det fremmet følgende forslag til uttalelse i forhold til handlingsplanen for Haldenvassdraget for 2011 som erstatter uttalelsen som ble vedtatt 30.9.2010:

Forslag til enighetsuttalelse:

Vannområdeutvalget for Haldenvassdraget har i oppgave å se etter at kravene i Vannforskriften følges ved påse at nødvendige tiltak settes i verk for å nå vannkvalitetsmålene som er vedtatt i Forvaltningsplanen for vannregion Glomma.

Kommunene har gjort sine vedtak med lokal forskrift og gjennomføringsplan for spredt avløp slik alle boliger skal ha tilfredsstillende renseløsninger innen utgangen av 2015. Kommunene har videre gjort svært mye med kommunale rensesanlegg med bygging av nye og oppgradering av gamle rensesanlegg spesielt i de øvre delene av vassdraget.

Vannområdeutvalget har vurdert landbrukstiltakene i Handlingsplanen for 2011 som Fylkesmennene har ansvar for opp mot målene som er satt i Forvaltningsplanen, og kan ikke forstå at dette vil føre til måloppnåelsen som er fastsatt i Forvaltningsplanen. Dette gjelder spesielt landbrukstiltakene i Aurskog-Høland.

Dersom en setter inn mye tiltak øverst i vassdraget, har det svært god virkning på hele vassdraget. De ekstra landbrukstiltakene som foreslås fra sektormyndighetene i vår Handlingsplan for 2011 er en satsning på tilbud om frivillige miljørådgivning. Etter vannområdeutvalgets oppfatning er dette en svært beskjeden satsning. Ellers er i hovedsak tiltakene at tidligere vedtatte forskrifter skal få sette seg og bli fulgt opp. Foreløpige miljø-resultater fra 2010 viser imidlertid en økning i jordarbeiding om høsten i Aurskog-Høland og ikke en nedgang slik som ønsket. Dette viser etter vannområdeutvalgets mening at det er behov for ytterligere tiltak.

Tiltaksanalysen for Haldenvassdraget peker på tiltaket **ingen jordarbeiding om høsten** som det tiltaket som vil føre til måloppnåelse i vassdraget. Landbruksmyndighetene har nå forsøkt med gulrotprinsippet (frivillighet og tilskudd) i 20 år for å oppnå dette målet, men er fortsatt langt unna. Vannområdeutvalget mener derfor at Fylkesmannen i Oslo og Akershus bør innføre forskrift om redusert jordarbeiding om høsten også i erosjonsklasse 2 (dersom de ikke kan dokumentere at andre tiltak vil gi tilsvarende effekt – målt i redusert fosfortilførsel.)

Vannområde Haldenvassdraget mener at Vannregionmyndigheten for Glomma har ansvar for å ta situasjonen i Haldenvassdraget opp med ansvarlige sektormyndigheter, vise til hva som er lagt inn i handlingsprogrammet og be de dokumentere hvordan de tiltakene de har spilt inn vil kunne føre til måloppnåelsen som ligger fastlagt i forvaltningsplanen.

Vedtak:

- Enighetsuttalelsen gjengitt ovenfor vedtas
- Vannregionmyndigheten for Glommaregionen v/ Østfold fylkeskommune, i samarbeid med Akershus fylkeskommune og Vannområdeutvalget for Haldenvassdraget følger opp saken i Haldenvassdraget overfor ansvarlige sektormyndigheter i forhold til tiltak og avklaring hos sentrale myndigheter i forhold til kravene i Vannforskriften.

03/11 Konsekvensutredning – Landbrukstiltakene i Haldenvassdraget - Vannforskriften

På møtet 6. januar angående uroen i Haldenvassdraget kom det fram behov for en konsekvensutredning angående landbrukstiltakene. Det gjelder en avklaring i forhold til andre målsettinger som landbruket skal oppfylle i tillegg til kravene i Vannforskriften. Videre er det nødvendig å framskaffe behovet for/ størrelsen på en evt. kompensasjon dersom en pålegger strenge restriksjoner i bruken av arealene og hva som evt. skal ligge til grunn for kompensasjon.

Det er også viktig at denne utredningen om forholdene i Haldenvassdraget tar for seg kravet til tiltak i forhold til målene som er satt i Vannforskriften.

Vannområdet har vært i kontakt med Norsk inst. for landbruksøkonomisk forskning (NILF) om de rakst kan lage en slik utredning. Til dette møte har de lovet å legge fram en skisse for hvordan gjennomføre en slik konsekvensutredning med forslag til referansegruppe og økonomiske rammer.

Vedtak:

- Vannområde Haldenvassdraget igangsetter utarbeiding av en konsekvensanalyse for Haldenvassdraget i henhold til skissen som foreligger.
- Vannområde Haldenvassdraget vil anmode om at referansegruppen som er foreslått, bidrar i utarbeidelsen av konsekvensutredningen
- Vannområdet søker finansiering til gjennomføring av dette oppdraget
- Rapporten slutføres innen 1. juli 2011

04/11 Informasjonsplan for Haldenvassdraget 2011

Alle faggruppene har hatt møter i januar 2011 hvor informasjon 2011 har vært tema.:

Tema	Målgruppe	Ansvarlig	Kostnad for Vannområde-utvalget
Hjemmeside med link til kommunene, etc.	Alle med interesse for Haldenvassdraget	Vannområdeutvalget	Ca kr 70 000 – kjøp av tjenester
Delta på Facebook	Lage interessegruppe Haldenvassdraget på Facebook	Vannområdeutvalget	0
Arbeid i Vannområdet - tiltak, vannkvalitet	Politikere i de 4 kommunene: kommunestyre, formannskap, fagutvalg	Vannområdeutvalget	0
Oppslag i lokalaviser om arbeidet, tiltakene og vannkvaliteten	Alle lesere av lokalavisene Halden Arbeiderblad, Smålenene og Indre Akershus Blad	Vannområdeutvalget	0
Innslag på NRK – radio	Alle lyttere	Vannområdeutvalget	0
Lage artikler / få oppslag i HaldenMagasinet, Grenseland og Krepseytt/ infoavis A-H	Innbyggere i kommunene	Vannområdeutvalget	0
Informasjonsmøte spredt avløp	De som skal få tilsendt pålegg om oppgradering	1 møte, Halden kommune 1 møte, Marker kommune 2 møter, Aurskog-Høland kommune	0
Magasinmodellen – muligheter for endring av vassdragsreguleringen	Politikere, grunneiere. Allmennheten	Vassdragsgruppa	?
Jordarbeiding, fosforgjødsling, grøfteavrenning, høstkorn, miljørådgivning	Gårdbrukere i Haldenvassdraget 5 møter	Landbruksgruppa	30 000 – søke Fylkesmannen om tilskudd
Redusert jordarbeiding til høstkorn	Gårdbrukere i Halden, Aremark og Marker	Landbruksgruppa	10 000 – søke Fylkesmannen om tilskudd
Iddefjordskonferanse 2011 status og veien videre	Politikere og andre interesserte. Inviterer presse, NRK, mv.	Iddefjordsgruppa	25 000 – søke tilskudd

Vedtak:

Informasjonsplanen slik den er framlagt vedtas og gjennomføres som beskrevet. Andre informasjonsbehov som evt. dukker opp tas i tillegg.

1. Utvidelse av Vassdragsgruppa.

Arbeidet i Vannområde Haldenvassdraget beveger seg nå fra en planfase over i en tiltaksfase. Det er i så måte behov for å vurdere organiseringen.

- a. Det har kommet henvendelse fra Forum for Natur og Friluftsliv i Østfold som representerer NJFF, Naturvernforbundet, Turistforeningen og 4H i Østfold med ønske om å få delta i Vassdragsgruppa i Haldenvassdraget. Forum for Natur og Friluftsliv i Østfold er representert i Morsa og Vannområde Glomma Sør. Vassdragsgruppa har i tillegg til ansvar for regulering av Vassdraget, ansvar for biologisk mangfold og fisk, og en det vil være naturlig å tilby Forum for Natur og Friluftsliv en plass i Vassdragsgruppa.
- b. Haldenvassdragets Brukseierforening er en viktig samarbeidspartner angående muligheter for å endre reguleringsbestemmelsene. De innehar svært mye kunnskap om vassdraget og diskusjonen/tiltaksarbeidet i Vassdragsgruppa dreier seg mye om flomproblematikken og muligheter for å redusere den. Det vil derfor være verdifullt for Vassdragsgruppa at Brukseierforeningen deltar i arbeidet.
- c. God kommunikasjon med landbruket er svært viktig for å lykkes og få forståelse for tiltakene som må gjennomføres. Landbruksgruppa har en person oppnevnt av Bondelagene i Akershus og Østfold i tillegg til at Vannområdeutvalget har en representant. Haldenvassdraget er langt og forholdene er noe ulike fra nord til syd i tillegg til at vi går over to fylker. Dessuten har vassdraget ulik tåleevne slik at det sannsynligvis må differensieres på tiltakene innen vannområdet. Det viser seg svært krevende for en person å formidle diskusjonen/situasjonen tilbake til næringsutøvere i hele vassdraget. Det foreslås derfor å utvide Landbruksgruppa med en person til fra landbruket slik at både Akershus og Østfold Bondelag er representert i Landbruksgruppa.

Vedtak:

1. Forum for Natur og Friluftsliv i Østfold tilbys en plass i Vassdragsgruppa og må evt. samordne seg med tilsvarende organisasjoner i Akershus slik at de får en felles representant.
2. Haldenvassdragets Brukseierforening tilbys en plass i Vassdragsgruppa
3. Bondelagene tilbys 2 plasser i Landbruksgruppa, en representant fra Akershus og en fra Østfold.

Det innledes nå en periode med utarbeiding av forvaltningsplan for alle vannområdene i Vannregionen Glomma samtidig som det skal skje en oppfølging av vedtatt og godkjent forvaltningsplan for 2010-2015 for utvalgte vannområder og vassdrag i vannregionen.

Vannregionmyndigheten for Glomma har sendt forslag til planprogram på høring som beskriver arbeidet og prosessen fram mot godkjent forvaltningsplan for vannregionen i 2015. Det skal sikre tidlig medvirkning, gode prosesser og synliggjøre hva som skal skje på ulike tidspunkter i planarbeidet. Det viser også til ulike myndigheters ansvar.

Vannområde Haldenvassdraget har vært med i 1. periode og vært med og gått opp løypa for hvordan vannforvaltningen skal gjennomføres i 2015-2021. Haldenvassdraget skal også være med i arbeidet fra 2015-2021 fordi vi ikke vil nå vannkvalitetsmålene i mange av våre vannforekomster innen 2015.

Prosjektleder har gått gjennom "Forslag til planprogram" som er sendt ut på høring. **Punkt 3.4 omhandler finansiering av arbeidet** hvor det er beskrevet at gjennomføring av vannforskriften skal skje innenfor det eksisterende økonomiske og juridiske handlingsrommet.

Erfaringer fra arbeidet i Haldenvassdraget så langt er at dette vanskelig lar seg gjennomføre innenfor de gitte økonomiske rammer der det er store utfordringer. Videre legges det opp til at arbeidet skal skje ved opprettelse av vannområder som krever store økonomiske ressurser fra kommunene. Dessuten pålegger

Vannforskriften en omfattende overvåkning av vannforekomstene som en naturlig del av arbeidet med å måle resultatene av tiltakene. Det er viktig at dette følges opp med økonomiske ressurser fra statlig hold.

Vedtak:

Leder av vannområdeutvalget lager en høringsuttalelse som sendes Vannregionmyndigheten på vegne av de 4 kommunene i Vassdraget hvor det pekes på manglende økonomiske virkemidler og nødvendig med tilskudd til arbeidet for å drive Vannområdeutvalget og overvåkning.

07/11 Eventuelt

- Ønske om at det lages et statusark / temaark som kan deles ut til politikere og andre.

Neste møte: 17. juni 2011 - Ørje

Jan A. Mærli
leder
Sign.

Finn Grimsrud
Prosjektleder
Sign.

Vedlegg:

- Referat fra møte 6.1.2011
- Presentasjonen til Fylkesmannen i Oslo og Akershus